

І. А. Сидоренко,

викладач

кафедри англійської мови технічного спрямування №1,

КПІ ім. Ігоря Сікорського

ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ У СУЧАСНОМУ ВИВЧЕННІ ІДІОСТИЛЮ АВТОРА ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

Особистісний підхід сучасної наукової парадигми уможливив переосмислення ключових засад лінгвістичного аналізу художнього дискурсу, актуалізуючи дослідження твору художньої літератури у якості особливої антропоцентричної моделі, що детермінується, насамперед, специфікою авторської перцепції навколишніх реалій та індивідуально-авторськими комунікативно-прагматичними інтенціями.

У зв'язку з цим, провідною тенденцією контемпоральної мовознавчої думки стала інтерпретація текстового простору художнього твору крізь призму вербального вираження світобачення письменника та прагматики авторської позиції, що відповідно до сучасної наукової позиції співвідноситься з поняттям ідіостилю.

Незважаючи на досить широку варіативність дослідницьких поглядів та теорій стосовно природи лінгвістичного явища ідіостилю, науковці одностайні в тому, що останній необхідно розглядати у якості комплексної системи константних засобів і форм мовного вираження, що є унікальною та об'єктивується у процесі створення нового художнього простору в залежності від мовно-естетичних та прагматичних преференцій автора.

Метою даної розвідки є виділення ключових наукових підходів вітчизняних мовознавців до аналізу ідіостилю автора художнього тексту крізь призму прагматичного аспекту.

Проведений аналітичний огляд наукових розвідок та дисертаційних досліджень останнього часу дозволяє зробити висновок, що на даному етапі

прагматичний ефект та прагматичний потенціал авторського індивідуального мовлення досліджується, передусім, через аналіз: специфіки мовної структури образу автора (Соколовська, 2013); особливостей функціонування стилістично маркованих мовних й мовленнєвих засобів та їх оказіональних модифікацій (Гайденко, 2018; Глінка, 2019; Голікова, 2014; Іщенко, 2018; Коткова, 2017); слів-символів та взаємодію різних шарів лексики (Переломова, 2010; Юріна, 2016; Макар, 2010); композиційно-стилістичного оформлення текстового матеріалу (Бандурко, 2018; Сухова, 2016); структурно-семантичних та стильових характеристик архітектоніко-мовленнєвих та композиційно-мовленнєвих форм (Матковська, 2019); лінгвостилістичних засобів реалізації прагматики авторського мовлення (Свинцова, 2016); когнітивного рівня мовної особистості автора (Байоль, 2016; Дойчик, 2019).

Так, у дослідженні Ю. Гайденко зазначається, що семантико-прагматичний потенціал індивідуально-авторської картини світу формується через її здатність засобами авторської мови актуалізувати певне інформаційне й прагматичне навантаження. Мовознавиця стверджує, що семантико-прагматичний потенціал індивідуально-авторської картини світу характеризується взаємозумовленістю і взаємозалежністю із семантико-прагматичним потенціалом авторського слова й авторської мови, котрі походять від слова як основоположного лінгвістичного феномену та об'єктивуються у авторському мовленні (Гайденко, 2018).

Лексичний та стилістичний реєстри художнього тексту, за Л. Котковою, підпорядковані авторському світобаченню й визначаються його художньо-естетичною функцією та прагматикою. Узгодженість ідіолекту й ідіосвіту забезпечує виявлення особливостей художнього тексту на основі зіставлення соціального й мовного досвіду автора, ефективності передбачуваного автором впливу (Коткова, 2017).

У свою чергу, у наукових розвідках А. Сухової, які присвячені композиційно-стилістичним особливостям тексту художнього твору наголошується, що прагматичний ефект залежить, передусім, від форми змісту.

Коректне сприйняття формальних, змістових та формально-змістових елементів художнього тексту постає домінуючим чинником у досягненні адекватності прагматичного ефекту (Сухова, 2017).

Висновки. Відтак, усі проаналізовані та вищезгадані наукові підходи та погляди вітчизняних лінгвістів дозволяють нам вважати, що система ідіостилю автора художнього тексту має поліструктурний характер та об'єктивується інтеграцією наступних рівнів: рівнем мовленнєво-виражальних засобів, де вибір та специфіка функціонування того чи іншого засобу виразності детермінується індивідуальною мовотворчістю, мовно-естетичними пріоритетами та прагматичними намірами; композиційним рівнем, що актуалізується внутрішньою та зовнішньою композиційною структурою тексту художнього твору, кожна з яких виконує певні прагматичні функції, а також композиційними формами мовлення, що функціонують відповідно до авторських прагматичних інтенцій; когнітивним рівнем як репрезентантом індивідуально-авторської картини світу, маркованої прагматичним потенціалом творчої особистості.

Перспективою дослідження вважаємо вивчення прагматичного аспекту у наукових дослідженнях поезики автора художнього твору, зокрема драматичного.

Список використаних джерел

1. Гайденко, Ю. О. (2018). Семантико-прагматичний потенціал авторської мови та авторського мовлення Шарлотти Бінгхем, автореф. дис. канд. філол. наук. Чернівці (с. 251).
2. Коткова, Л. І. (2017). Ідіолект Володимира Винниченка: лексико-фразеологічні та стилістичні складники: дис. канд. філол. наук. Ніжин (с. 247).
3. Сухова, А. В. (2017). Англomовна новела (XIX-XX ст.): лінгвостилістичний та прагматичний аспекти: дис. канд. філол. наук. Запоріжжя (с. 264).

